

AVOTYÖTOIMINNAN

LUONTO- JA YMPÄRISTÖRYHMÄT

PALVELUKUVAUS YHTEISTYÖSTÄ KYMP-STARA - AVOTYÖTOIMINTA

Päivitetty 1.6.2022_AVV ja IA Avotyötoiminnasta

PALVELUKUVAUS AVOTYÖTOIMINNAN LUONTO- JA YMPÄRISTÖRYHMIEN TOIMINNASTA JA YHTEISTYÖSTÄ KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALAN KANSSA

Aluksi

Palvelukuvauksessa tarkastellaan Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan (SOTEPE), Helsingin Kaupunkiympäristön toimialan (KYMP) rakennukset ja yleiset alueet palvelukokonaisuuden (RYA) ja Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitos Staran (jäljempänä ”Stara”) yhteistoimintaa Avotyötoiminnan luonto- ja ympäristöryhmien toiminnassa. Toimijoiden yhteistyön tavoitteena on löytää ja tarjota tarkoituksenmukaisia ja työllistymistä edistäviä kuntouttavia työtehtäviä sekä sosiaalihuoltolain mukaista työtoimintaa ja siten vaikuttaa yhdessä Helsingin kaupungin pitkäaikaistyöttömyyteen ja sen aiheuttamiin ongelmiin ja kustannuksiin yksilö- ja kaupunkitasoilla.

Rakennukset ja yleiset alueet palvelukokonaisuudessa ylläpito palveluiden (RYA Ylpi) rooli on huolehtia toiminnasta syntyvien kustannusten rahoittamisesta. Palvelukuvauksessa käydään läpi RYAn ja Staran sekä Avotyötoiminnan roolit, vastuut ja toimintaan liittyvät periaatteet. Konkreettiset työkohteet, suoritettavat työt ja tehtävät ryhmille kanavoidaan Staran kautta. Työsuoritusten ja töiden johtamisesta vastaavat Avotyötoiminnan työnjohtajat. Lähtökohtana on toimia avoimesti ja luottamuksellisesti, noudattaa sovittuja yhteistyökäytäntöjä sekä tarkistaa ja kehittää toimintaa säännöllisesti.

Toimintaa tarkastellaan sosiaalisen kuntoutuksen lainsäädännön ja työllistymistä edistävän toimeenpanon, rahoitukset ja resurssien käytön näkökulmasta. Keskeisessä roolissa on työturvallisuus, johon vastataan työnjohdon opastuksen, valvonnan ja jatkuvan läsnäolon avulla sekä järjestämällä ryhmien käyttöön ajanmukaiset ja turvalliset työvälineet ja toimitilat.

Vaikuttamiskeinot pitkäaikaistyöttömyyteen ovat entistä enemmän kunnissa. Helsingin kaupunki tavoittelee vuosittain kuntouttavan työtoiminnan kautta kuntoutuspalveluja 2000 pitkäaikaistyöttömälle sekä sosiaalisen kuntoutuksen avulla osallisuutta tuetuista työmarkkinoista työtoiminnan ja kuntoutuspalvelujen avulla. Tavoitteena on vaikuttaa myös pitkäaikaistyöttömyyden kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin, kuten kunnan työmarkkinatukimaksuosuuteen, joka vuonna 2021 oli yhteensä 90 milj. euroa. Toimimalla yhdessä Avotyötoiminta ja KYMP vahvistavat toimialojen välistä yhteistyötä helsinkiläisten ja kaupungin parhaaksi.

1. Avotyötoiminnan Luonto- ja ympäristöryhmien toiminnan mahdollistaminen

Avotyötoiminta järjestää työtoimintaa, sosiaalista kuntoutusta ja muuta työllistymistä edistävää toimintaa helsinkiläisille pitkäaikaistyöttömille ja osatyökykyisille henkilöille. Asiakkaat ohjataan palveluun Helsingin kaupungin työttömien monialaisesta palvelukeskuksesta (TYP), aikuissosiaalityöstä, kuntoutusohjauksesta ja Kuntouttavan työtoiminnan tiimistä. Avotyötoiminta toimii tiiviissä yhteistyössä TE-toimiston kanssa.

Helsingin kaupunki on vakuuttanut kaikki työtoimintaan osallistuneet asiakkaat, pois lukien kuntouttavan vankityön asiakkaat, joiden vakuuttaminen on Etelä-Suomen Rikosseuraamuslaitoksen (Rise) alaisuudessa. TE-toimisto vakuuttaa työkokeiluun osallistuvat asiakkaat. Palkkatukityössä olevat henkilöt ovat Avotyötoimintaan työsuhteessa ja esimiehenä tehtävästä riippuen toimii johtaja tai vastaavat työnjohtajat. Avotyötoiminta tekee yhteistyötä Etelä-Suomen Rikosseuraamuslaitoksen kanssa, jonka Suomenlinnan vankilasta työn kautta vapautuvat vangit siirtyvät kuntouttavaan vankityöhön luonto- ja ympäristöryhmään U ja jatkavat 12 kk mittaiseen palkkatukityöhön rakennus- ja kiinteistöryhmiin K. Avotyötoimintaa vastaa yhdessä toimistopalvelujen kanssa vakuutukseen liittyvistä käytännöistä ja yhteistyöstä vakuutuslaitoksen kanssa. Avotyötoiminnan johtajan, vastaavan työnjohtajan ja työnjohtajan TVA:ssa (Tehtävän vaativuuden arviointi) kirjataan työturvallisuusvastuusta, jolla pyritään takaamaan kuntoutujien ja työsuhteisten turvalliset työolosuhteet ja riskien ennakointi huomioiden kuntoutujien vastaanottokyky toimia ja omaksua työturvallisuusohjeita ja työturvallinen työtapa niissäkin tapauksissa, kun kuntoutujalla on vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi alentunut toimintakyky.

Avotyötoiminnan tarjoama kuntoutus on työssä tapahtuvaa työelämävalmiuksia ja arjen hallintaa parantavaa ja muuta kuntoutusta tukevaa työtoimintaa. Avotyötoiminnan kuntoutuspalveluja ovat:

- kuntouttava työtoiminta (L189/2001)
- sosiaalihuoltolain mukainen työtoiminta (SHL 27 e§)
- kuntouttava vankityö ja palkkatukityöllistäminen
- työvalmennus
- sosiaalinen ryhmäkuntoutus
- työkokeilu ja palkkatukityöllistäminen

Luonto- ja ympäristöryhmien osalta toiminta tapahtuu Kaupunkiympäristön toimialan Rakennukset ja yleiset alueet –palvelukokonaisuuden (RYA) hallinnoimilla alueilla.

Avotyötoiminnassa on vuosittain noin 550 asiakasta, pl. työllistetyt. Kuntouttavan työtoiminnan osuus on tästä suurin, eli noin 370 asiakasta vuodessa, joista noin 200 asiakasta on luonto- ja ympäristöryhmissä. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkailla on usein vanhentunut työkokemus ja koulutus, ja joiltakin ammatillinen koulutus puuttuu kokonaan. Pitkittyneen työttömyyden taustalla on myös erilaisia sairauksia, vammoja tai sosiaalisia syitä.

Avotyötoiminnan työnjohtajat ovat teknisen ja viheralan ammattilaisia, joiden soveltuvuus vaativan asiakaskunnan kanssa arvioidaan rekrytointivaiheessa. Tärkeää on myös tukea työkykyä, jaksamista ja osaamista erilaisilla koulutuksilla ja muilla toimenpiteillä. Asiakasryhmien johtaminen edellyttää kykyä ohjata ja johtaa ryhmän työskentelyä huomioiden osallistujien erilaiset tarpeet. Se vaatii myös hyviä vuorovaikutustaitoja ja kykyä sopeutua asiakkaiden suureen vaihtuvuuteen, jolla on vaikutuksensa myös ryhmän tuotannollisen työn kapasiteettiin ja tuloksiin. Vaihtuvuus asiakasmäärissä on päivittäistä, ja oman lisänsä tuo myös asiakkaiden yksilölliset tarpeet tuen ja opastuksen määrässä. Asiakkaan työttömyyttä voi vaikeuttaa myös vuorovaikutustaitojen puutteet tai oppimisen vaikeudet.

Työnjohtajan alaisuudessa työskentelee päivästä riippuen 6-20 työ- ja toimintakyvyiltään eri tasoista asiakasta. Päivittäisten työtehtävien ja toiminnan organisoiminen lisäksi työnjohtajat tekevät yhteistyötä työkohteita järjestävien Staran työnjohtajien kanssa sopien aikatauluista ja tehtävistä. Työ- ja toimitilojen kapasiteetti, kuten lämmin sisätila, pukukaappien määrä, ja autoissa kuljettavien määrä vaikuttavat osaltaan ryhmien kokoon. Vaikutuksensa on myös asiakkaita ohjaavan tahon aktiivisuudella ja asiakkaiden soveltuvuus vaativiin työmaolosuhteisiin verottaa välillä työtoimintaan osallistujien määrää.

Avotyötoiminnalla on kaikissa työmaakohteissa vakanssilla olevat työnjohtajat. Heitä täydentämään palkataan vuosittain kymmeniä määräaikaista teknisen alan työntekijöitä. Työnjohtajat vastaavat ryhmien henkilöstöjohtamisesta (kuntoutujat ja työllisyystoimenpiteissä olevat) ja asiakaskohtaisesta viranomaisverkostoyhteistyöstä. He myös arvioivat asiakkaiden kuntoutukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista yhdessä sosiaali- ja kuntoutusammattilaisten kanssa. Työnjohtajien henkilöstöjohtamisesta vastaa vastaava työnjohtaja, jolla teknisen puolen insinöörikoulutus.

2. Avotyötoimintaa ohjaava lainsäädäntö

Avotyötoiminnan työtoimintaan osallistuvat asiakkaat ovat joko kuntouttavan työtoimintalain (189/2001) tai sosiaalihuoltolain mukaisessa työtoiminnassa (SHL 27 e §). Vankilasta työn kautta vapautuvat vangit kuuluvat vankeuslain (L767/2005) piiriin, kunnes siirtyvät koevapauteen ja vapautuvat rangaistusajan päätyttyä. Sosiaalihuollon asiakkaan tiedot ja asiakkuus ovat salassa pidettäviä, joista säädetään tietosuojalaissa (L1050/2018) ja sosiaalihuollon asiakaslaissa (L812/2000). Työnjohtajilla ja muilla sosiaalihuollon asiakkaiden kanssa työskenteleviä koskee salassapitovelvollisuus.

Sosiaalihuoltolain 1.4.2015 (L1301/2014) perusteella sosiaalihuollon toimintayksikön tai muun toimintakokonaisuudesta vastaavan tahon laadittava omavalvontasuunnitelma sosiaalihuollon laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi. Avotyötoiminnan omavalvontasuunnitelma on nähtävillä työmaatiloiissa, henkilöstön ryhmätilassa osoitteessa Hopeatie 6, 00440 Helsinki sekä Helsingin kaupungin verkkosivulla osoitteessa www.hel.fi hakusanalla omavalvontasuunnitelmat/perhe- ja sosiaalipalvelujen omavalvontasuunnitelmat/avotyötoiminta.

3. Rakennukset ja yleiset alueet palvelukokonaisuuden rooli Luonto- ja ympäristöryhmien toiminnan järjestämisessä

Rakennukset ja yleiset alueet palvelukokonaisuus (jäljempänä KYMP/Rya) hallinnoi Helsingin kaupungin yleisiä katu- ja puistoalueita, sekä vastaa kyseisten alueiden rakentamisesta ja ylläpidosta suunnittelun ja toimeenpanon keinoin. Luonto- ja ympäristöryhmien toiminnan mahdollistaminen puisto- ja luontoalueilla varmistetaan vuosittain kaupunkiympäristön toiminnan suunnittelun yhteydessä. Yleiset alueet ylläpitoyksikön budjettiin varataan vuosittain katu- ja puistoalueilla toimivien luonto- ja ympäristöryhmien toiminnan järjestämiseen tarvittava rahoitus. Yksikkö tilaa Staralta toiminnassa tarvittavat työmaatukikohtapalvelut, jotka sisältävät:

- työmaaparakit ja WC:t
- autot polttoaineineen, huoltoineen, vakuutuksineen ja tarvittavine ajolupineen
- töiden tekemiseen tarvittavat materiaalit ja työvarusteet sekä välineet. Avotyötoiminta vastaa työntekijöiden ja asiakkaiden työvaatteista ja työjalkineista

Tarkempi kuvaus työmaatukikohtapalveluiden sisällöstä ja määristä on kuvattu liitteessä 1 (Liite 1).

Rakennukset ja yleiset alueet palvelukokonaisuus varaa määrärahan luonto- ja ympäristöryhmien työmaatukikohtien ja niihin liittyvien palvelujen järjestämiseksi. Rahoitus varataan 11 ryhmän toimintaa varten. Yleiset alueet ylläpito yksikön ja rakentamispalvelu Staran välille sopimuksellinen velvoite syntyy sisällyttämällä työmaatukikohtapalvelujen järjestäminen osaksi palvelusopimuksen ja ympäristönhoidon sopimuksen tukitehtäviä. Tukitehtävistä huolehditaan Starassa alueellisten tuotantolinjakohtaisten vastaavien työnjohtajien ja vastaavien piiripuutarhurien toimesta. KYMP – Stara –ylläpitosopimuksissa edellytetään, että luonto- ja ympäristöryhmien toiminnan koordinoinnista ja kehittämisestä Starassa tulee olla nimetty vastuuhenkilö, jonka tehtäviin kuuluu mm. alueellisten tuotantolinjakohtaisten vastuuhenkilöiden perehdyttäminen tukitehtävän hoitamiseen palvelukuvauksen mukaisesti, tai mitä palvelun järjestämisestä on erikseen sopimusliitteissä mainittu, sekä varmistaa, että toimitaan sovitun mukaisesti.

Työmaatukikohtapalveluiden tilaamisen ja tarvittavan määrärahan budjetoinnin lisäksi KYMP/Rya ylläpitopalvelun Yleiset alueet yksikkö osallistuu luonto- ja ympäristöryhmien toimintaan liittyvien työtehtävien sisältöä ja yhteistyön toimivuutta koskevaan keskusteluun. Luonto- ja ympäristöryhmien toimintaan liittyviä ajankohtaisia asioita käsitellään rakentamispalvelun Staran kaupunkitekniikoiden ja ympäristönhoidon työyksiköiden kanssa pidettävissä työmaakokouksissa säännöllisesti ja asia nostetaan asialistalle yhdeksi läpikäytäväksi vakioasioiksi.

Kaupunkiympäristö (KYMP)/rakennukset ja yleiset alueen (RYA)/rakennetun omaisuuden hallinta (Roha)/infraomaisuus yksikkö kutsuu vuosittain koolle toimijoiden sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan, rakentamispalvelu Staran sekä kaupunkiympäristön toimialan välisen yhteistyökokouksen talousarvioehdotuksen laatimisvaiheessa helmi-maaliskuussa sekä tarpeen mukaan toisen kokouksen toimintasuunnitelman teon vaiheessa loka-marraskuussa. KYMP/Rya Roha myös huolehtii palvelukuvauksen päivittämisestä yhdessä toimintaan liittyvien tahojen kanssa.

Rakennukset ja yleiset alueet ylläpitopalveluiden rahoitustaso pyritään pitämään tasolla, mikä mahdollistaa 11 luonto- ja ympäristöryhmän toiminnan. Mikäli rahoitustasossa tapahtuu muutoksia, niistä ilmoitetaan hyvissä ajoin ja käsitellään toimialojen yhteistyökokouksessa.

Rakennukset ja yleiset alueet palvelukokonaisuus osallistuu luonto- ja ympäristöryhmille tarjottavien uusien tehtäväkokonaisuuksien ideointiin yhdessä Staran ja Avotyötoiminnan kanssa.

4. Rakentamispalvelu Stara Avotyötoiminnan työmaapalveluiden sekä työkohteisen ja töiden järjestäjänä

4.1 Työmaapalvelujen järjestäminen

Kaupunkiympäristön toimialan rakennukset ja yleiset alueet (Kymp/Rya) palvelukokonaisuuden rahoittamien luonto- ja ympäristöryhmien työmaatukikohtapalveluiden järjestämisestä vastaa Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitos Stara (jäljempänä Stara). Ryhmien tukikohdat pyritään pitämään vakiintuneiksi muodostuneissa kohteissa ja palvelutaso vähintään nykyisellä tasolla. Mikäli ryhmien sijaintipaikkoja on tarve muuttaa, tästä ilmoitetaan hyvissä ajoin Avotyötoiminnan työnjohdolle. Ryhmien sijoittumisesta puistoihin ja luontoalueille sekä talvi- ja kesäaikaan tapahtuvista siirroista sopivat kaupunkitekniikoiden ja ympäristönhoidon työnjohtajat.

Kymp/Rya:n rahoittama Stara järjestää työtoiminnan edellyttämät työmaatukikohdat, toiminnassa tarvittavat autot ja työvälineet huoltoineen ja vakuutuslukuineen sekä tarvittavat luvat, esim. autojen käyttäjille. Järjestelyjen työnjaosta Stara kaupunkitekniikoiden ja ympäristöhoito 3 ryhmän työmaatukikohtapalveluiden järjestämisestä tarkemmin tiedoin ja järjestelyvastuut liitteessä 2 (Liite 2).

Työmaatukikohtapalveluihin liittyviä asioita käsitellään Avotyötoiminnan ja Staran välisissä kaksi kertaa vuodessa järjestettävissä työmaatapaamisissa.

4.2 Stara työmaakohteiden ja töiden järjestäjänä

Staran rooli Helsingin yleisillä alueilla toimivien luonto- ja ympäristöryhmien toiminnassa on osoittaa konkreettiset työkohteet ja suoritettavat työt ryhmille, joiden työmaatukikohtapalveluiden kulut (11 ryhmää) sisältyvät Kymp/Rya:n ja Staran välisiin ylläpitosopimuksiin. Työtehtävien sopimiseksi Stara nimeää kullekin Avotyötoiminnan työnjohtajalle yhteyshenkilön, jonka kanssa suoritavista työtehtävistä, noudatettavista ohjeista ja toimintaperiaatteista sovitaan. Yhteyshenkilö seuraa töiden etenemistä ja lopputulosta, antaa palautetta ja toimii Avotyötoiminnan työnjohtajien ammatillisena tukena, mutta ei osallistu ryhmien työnjohtoon. Lisäksi Stara nimeää koordinoinnista ja kehittämisestä vastaavan henkilön. Koordinointitehtäviin kuuluu mm. alueellisten tuotantolinjakohtaisten vastuuhenkilöiden tai nimettyjen yhteyshenkilöiden perehdyttäminen ja varmistaminen, että toimitaan sovitun mukaisesti. Lisäksi koordinointitehtäviin kuuluu sopimusten valmisteluun sekä yhteistyöhön ja kehittämistoimintaan osallistuminen Avotyötoiminnan sekä Kympin kanssa. Koordinoinnista vastaava henkilö laatii listan Staran työnjohtotasoista yhteyshenkilöistä yhteystietoineen. Lista pidetään ajan tasalla ja muutoksista kerrotaan ennakoivasti.

Stara ja Avotyötoiminta sopivat yhdessä millä alueilla (puistot ja luontoalueet) ja mitä tehtäviä luonto- ja ympäristöryhmille annetaan tehtäväksi. Ryhmille annettavien työtehtävien tulee olla mielekkäitä, aidossa työympäristössä suoritettavia ja työelämästä syrjään joutuneille kuntoutujille vaativuusasteeltaan soveltuvia sekä fyysiseltä tasoltaan vaihtelevia. Avotyötoiminnan työnjohto on velvollinen kertomaan Staralle, mikäli osoitetut työtehtävät eivät sovellu ryhmille. Suoritettavaksi annettujen töiden ja tehtävien tekeminen eivät saa edellyttää ammatillista tai kokemuksellista osaamista eikä erikoistyövälineiden käytön hallintaa muussa kuin erityistapauksissa. Silloin työvälineiden käyttöönotossa käytetään harkintaa ryhmän tehtävien ja siinä työskentelevien henkilöiden taitojen mukaan. Töiden tekemisen tavoitteena on onnistumisen kokemukset

sekä aito tunne saada tehdä tarpeellista ja arvostettavaa työtä, josta syntyy lisäarvoa kaikille Helsingin alueella liikkuville ja siellä asuville. Hoitopiireissä työskentelevä henkilö otetaan mahdollisuuksien mukaan ideoimaan ja määrittelemään kuntoutujille soveltuvia työtehtäviä. Haasteellisia tehtäviä pyritään löytämään mm. käsityövaltaisista tehtäväkokonaisuuksista.

Avotyötoiminnan kuntoutujat eivät ole työtehtäviä suorittaessaan Staran työnjohdon alaisuudessa. Työn johtamisesta ja kuntoutujista vastaavat Avotyötoiminnan työnjohtajat. Työtehtävien toteutuksessa noudatetaan kaikkia samoja ohjeita, jotka koskevat Staran työturvallisuuden noudattamiseen, vaarojen arviointiin ja tunnistamiseen sekä uhka-, väkivalta- ja ilkivalta ohjeistukseen liittyen. Stara on velvollinen antamaan kaikki edellä luetellun tyyppiset ohjeistukset ym. aineistot ryhmien työnjohdosta vastaaville Avotyötoiminnan työnjohtajille. Työssä käytettävä kalusto ja työvaatteet on kuvattu liitteessä (Liite 1).

Toimivat käytännöt (Liite 3), liite päätettiin poistaa, kts. muistio 15.2.2019 kokouksesta.

4.3. Yhteistyö Avotyötoiminnan ja Rakentamispalvelu Staran välillä

Staran koordinoitavastuuhenkilö ja tarpeen mukaan työnjohdon edustajat sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan Avotyötoiminta tapaavat vähintään kaksi kertaa vuodessa, esim. ennen kesä-/talvikauden vaihtumista. Kokouksissa käydään läpi Luonto- ja ympäristöryhmien toimintaan liittyen seuraavat asiat:

- yhteistyöhenkilöiden yhteystietojen päivitys
- työmaapalvelujen järjestämiseen liittyvät asiat (autot, työmaaparakit, WC:t, tukikohtien sijainti, ym. asiat)
- työturvallisuuteen liittyvät asiat (sisältäen työturvallisuuteen liittyvät koulutukset)
- vaarojen arviointiin ja tunnistamiseen liittyvät asiat
- tehtävien perehdytys
- Avotyötoiminnan työnjohdon koulutustarve (mm. vuorovaikutus- ja turvallisuuskoulutukset)
- työtehtävien anto ja käytännöistä sopiminen (työkohteet, soveltuvat tehtävät)
- käydään läpi edellisenä kautena mahdollisesti tapahtuneet ilkivalta- ja vahingontekotilanteet sekä itse kolmansille osapuolille aiheutetut vahingot ja vauriot
- hyväksi osoittautuneet käytännöt ja päivitetään tarpeen mukaan liitettä 3 (Liite 3 Toimivat käytännöt)
- yhteistyöhön liittyvät kehittämisasiat
 - työnsuunnittelu – työtehtävistä sopimisen toimintatavat
 - työtehtävien sisältö (haasteellisuus, monipuolisuus, ympärivuotisuus)
 - töiden vastaanottokäytännöt
 - yms.
- työkohteista sopimiseen liittyvät toimintatavat

Avotyötoiminnan yksikkö kutsuu syksyn kokoukset koolle. Kokouksista laaditaan muistiot, jotka lähetetään tiedoksi Kympp/Rya:n yhteyshenkilölle.

Toiminnan rahoituksesta, palvelukuvauksen päivittämisestä ja yhteistyön ylläpitämisestä huolehtii KYMP/RYA/ROHA. Ylläpidon tilaajat huolehtivat tarvittavien määrärahojen budjetoinnista, työmaatukikohtapalveluiden järjestämisen sisällyttämisestä Staran sopimuksiin sekä Avotyötoiminnan työkohteisiin ja tukikohtiin liittyvien asioiden läpikäymisestä työmaakokouksissa.

5. Työturvallisuus, vaadittavat luvat ja koulutukset

Luonto- ja ympäristöryhmien työkohteissa korostuu erityinen työturvallisuuden vaatimus. Kaikissa työtoimintapaikoissa noudatetaan työsuojelulakia ja kaupungin turvallisuusohjeita. Kuntoutujille tapahtuneista työtapaturmista ei raportoida Työsuojelupakkiin, vaan tapaturmat käsitellään tapauskohtaisesti työtapaturmavakuutusprosessin aikana ja mukaisesti. Läheltä piti –tilanteet ja muut havaitut vaaraa mahdollisesti aiheuttavat tilanteet raportoidaan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen käyttämään Spro/HaiPro-ohjelmaan. Ohjelma tilastoi tapahtumat ja niiden käsittely läpäisee sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan johtamistasot 1–6.

Kuntoutujat eivät ole tehtäviensä mukaisia ammattilaisia ja useilta puuttuu työkokemus, jonka johdosta he eivät tunne työntekijän velvoitteita tai vastuita. Osalla kuntoutujista on aistivammoja ja neurologisia pulmia, joista seuraa hahmottamisen ja keskittymisen vaikeuksia. Tämän vuoksi työnjohtajien tehtävissä korostuu asiakkaiden perehdytys työtehtäviin ja työelämän pelisääntöihin. Kaikilla kuntoutujilla on lain mukaisesti nimetty sosiaali-, terveys- ja tai kuntoutusalan ammattilainen, ja työtoimintaa toteutetaan lain mukaisesti laaditun kirjallisen aktivointi- tai kuntoutussuunnitelman mukaisesti. Asiakastiedot kirjataan sosiaalipalvelujen Apotti-tietojärjestelmään.

Useilla asiakkailla on meneillään tai toteutettu työ- ja toimintakyvyn selvitys. Mikäli asiakkaan terveydentilassa tai muutoin työ- ja toimintakyvyn vaikuttavissa tekijöissä tapahtuu työtoiminnan aikana muutoksia, työtoiminta keskeytetään tutkimusten ajaksi.

Avotyötoiminnan työnjohtajat suorittavat Tieturva 1 – sekä Yleisten alueiden käyttö, tilapäiset liikennejärjestelyt ja katutyöt –koulutukset aina kun kohteen työtehtävät sen vaativat. Myös kuntoutujat ja määräaikaisella työsopimuksella olevat työntekijät voivat halutessaan suorittaa Tieturva 1 –koulutuksen mutta säännönmukaisesti sitä ei ole vaadittu. Kuntoutujien koulutus maksetaan keskitetyistä, kaupunginkanslian hallinnoimista työllisyysmäärärahoista. Tieturvakoulutukset on mahdollista järjestää Staran Kaupunkitekniikan ylläpidon toimesta.

Staran Avotyötoiminnan työryhmien käyttöön annettuja ajoneuvoja ei saa käyttää ilman ajoneuvoluokan vaatimaa ajokorttia ja ajolupaa. Lisäksi kaikkien em. ajoneuvoa käyttävien kuljettajien on käytävä kaupungin ajoneuvojen käyttökoulutus, Ajolupakoulutus, jonka järjestää Staran logistiikka. Lisäksi ajoneuvoja käytettäessä noudatetaan Staran turvallisuusohjeita soveltuvin osin.

Korttikoulutuksista työjohtajat, myös määräaikaiset työntekijät ja kuntoutujat suorittavat työtehtävien niin vaatiessa Tulityökortin, Työturvallisuuskortin ja EA1:n. Avotyötoiminta noudattaa kaupungin varhaisen tuen VATU- ja PATU –toimintamallia.

Tarvittaessa Avotyötoiminta ja rakennukset ja yleiset alueet/Stara suunnittelevat ja toteuttavat koulutuksia yhdessä. Avotyötoiminta voi ehdottaa tarvittavia koulutuksia kohderyhmästä riippumatta maksaville ja järjestämistä vastuussa oleville tahoille.

Avotyötoiminta käyttää soveltuvin osin Staran kaupunkitekniikan ylläpidon laatimaa ja ylläpitämää turvallisuusmateriaalia, kuten Turvamappia ja Tervetuloa Staralle töihin –perehdytysmateriaalia sekä Havaitut ilkeät –ohjeita.

Avotyötoiminnalla on oma valvontasuunnitelma. Havaittuihin työturvallisuuspuutteisiin puututaan välittömästi. Työsuojeluparit suorittavat säännöllisesti työturvallisuuskävelyt ja dokumentoivat niistä annettujen ohjeiden mukaisesti. Työsuhteisten työntekijöiden työtapaturmat ja työturvallisuuspoikkeamat raportoidaan työsuojelupakkiin.

Avotyötoiminta toimittaa vähintään kerran vuodessa Staran toiminnasta vastaavalle koordinaattorille työtapaturmista ja työturvallisuuspoikkeamista koontiluettelon ilman henkilötietoja. Tietoja käytetään molemmin puolisessa turvallisuussuunnittelussa. Välittömästi toimenpiteitä vaativat työturvallisuuspoikkeamat ja tapaturmat on viipymättä toimitettava Staran alueellisten vastuuhenkilöiden tietoon.

6. Toimialojen väliset yhteistyökäytännöt ja toiminnan seuranta

Avotyötoiminta tekee tiivistä yhteistyötä kaupungin muiden toimialojen ja toimijoiden kanssa, tavoitteena yhdistää voimavaroja rakentavasti niin, että työtoiminnan järjestämisestä tulee koko kaupungin yhteinen tavoite ja tehtävä. Käytännössä se tarkoittaa työtehtävien vaihtamista tiloihin ja laitteisiin. Yhteistoiminnan tarkoitus on hyödyttää kuntoutujia ja kaupungin asukkaita. Avotyötoiminnan budjettiin ei ole varattu ryhmien toimilakuluja eikä työvälineiden hankintamenoja.

Avotyötoiminnalla on asiakasryhmäkohtaiset kuvaukset toiminnastaan. Sen tavoitteena on selkeyttää yhteistyötä ja toimia kehittämisen välineenä. Kuvauksilla varmistetaan myös se, että kaupungin yksityistämislinjauksien seurauksena palvelujen yritysmaailmassa tuotannossa ei tehdä entisenlaisia tuotannon tukitoimia kuntouttavan työtoimintana eikä muuna sosiaalipalveluna, joka antaisi aiheutonta etua kaupungin yrityksille markkinaehtoisessa kilpailutilanteessa. Kuntouttavan työtoiminnan laki (L189/2001) kieltää kuntouttavan työtoiminnan järjestämisen yrityksissä.

Kuntouttavan työtoiminnan laissa säädetään ilmoitusvelvollisuudesta sille pääluottamusmiehelle, joka edustaa tehtäviä, joita työtoiminnassa pääsääntöisesti tehdään. Staran tuntipalkkaisten pääluottamusmiehelle tehdään vaadittava ilmoitus ja sen lisäksi pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle järjestetään vuosittain mahdollisuus tutustua ja perehtyä luonto- ja ympäristöryhmien tehtäviin. Kierroksen järjestämisestä luonto- ja ympäristöryhmät vastaavat yhdessä Staran kanssa. Pääluottamusmiehelle tehtävän ilmoituksen laatii Avotyötoiminta.

7. Palvelukuvauksen toimeenpano, jakelu ja vastuutehtävät

Palvelukuvaus toimitetaan toimeenpantavaksi ja toiminnasta noudatettavaksi sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan Avotyötoiminnassa, kaupunkiympäristön toimialoilla ja Starassa niille toimialakohtaisille palvelupäälliköille ja yksikön johtajille, jotka vastaavat kyseisestä toiminnasta: Sotepessa lännen aikuissosiaalityön päälliköille ja Avotyötoiminnan johtajalle sekä vastaaville työnjohtajille, KYMP/rakennukset ja yleiset alueet palvelukokonaisuudessa ylläpitopäälliköille sekä Stara/kaupunkitekniikan ylläpidon ja ympäristöhoidon yksiköiden johtajille. Kunkin toimialan palvelukuvauksen päivitykseen osallistuva vastuuhenkilö huolehtii aineiston jakelusta oman toimialansa johtajistolle. Palvelukuvaus toimitetaan lisäksi tiedoksi toimialoilla seuraavasti:

- KYMP yleiset alueet yksikön päälliköille sekä alueurakat sekä kaupunkiluonto ja erillistehtävät tiimipäälliköille, ja heidän toimestaan toiminnassa mukana oleville vastuutilaajille. Kaupunkiluonto ja erillistehtävät tiimin päällikkö huolehtii palvelukuvauksen jakamisesta rakennukset ja yleiset alueet palvelukokonaisuudessa (RYA).
- STARA viheralueiden ylläpitoon liittyville tuotantopäälliköille ja vastaaville työnjohtajille, joiden alueilla toimii Luonto- ja ympäristöryhmiä, sekä Avotyötoimintaa koordinoivalle työmaatukikohtapalveluiden järjestelyistä vastaavalle henkilölle, joka huolehtii aineiston jakelusta Staran työnjohdolle.
- Avotyötoiminta Nuorten palvelut ja aikuissosiaalityön lännen aikuissosiaalityön päälliköille, vastaaville työnjohtajille ja teknisten ryhmien työnjohtajille. Palvelukuvauksen päivityksestä omalta osaltaan vastaa Avotyötoiminnan johtaja, ja vastaava työnjohtaja täydentää sitä operatiivisen toiminnan osalta (Liite 1).

8. Kokouskäytännöt

Toimijoiden sosiaali- terveys- ja pelastustoimiala, kaupunkiympäristö KYMP ja rakennuttamispalvelu Stara välillä on sovittu yhteistoiminnan ja siitä laaditun palvelukuvauksen tarkastamisesta yhdessä vuosittain. Rakennukset ja yleiset alueet palvelukokonaisuus kutsuu yhteistyökokouksen helmikuussa ja tarvittaessa vuoden aikana. Avotyötoiminta vastaa marraskuussa pidettävästä kuluneen vuoden ja alkavan uuden vuoden toimintaa suunnittelevasta kokouksesta, kts. kohta 4.3.

Liite 1. Kalustokuvaus

(Päivitetty 9.6.2022 IA)

Laite, tila tai työväline	Kappalemäärä	Kustannuksista vastaa	Muuta
Työmaaparakki	26	Stara	
Tavaransäilytyskontti	10	Stara	
Sähkö-wc	12	Stara	
Pakettiauto	12	Stara	
Turvatyöjalkineet:			
Työntekijät	30 paria	Sotepe	
Kuntoutujat	106 paria	Sotepe	
Muut työvälineet, listaa tähän			

Liite 2. Avotyötoiminnan rakennusviraston/Staran osoittamat työmaakohteet. Kuntoutujien tämänhetkinen lukumäärä suhteessa ryhmän asiakaspaikkamäärään

(Tilanne 13.6.2022 MN)

Ryhmä	Työtehtävät	Sijainti ja Toiminta-alue	Työnjohtaja	Staran yhteys-henkilö ja puh.	Työtilat ja työvälineet
Ogeli	Arvoniittyjen hoitotyö: Haltialan Kellarimäki, Tuomarinkylä, Fallkulla, Ormusmäki, Hiidenkivi, Pihlajanmäki, Mukulakivi, Pukinmäki, Myrtilpuisto, Pitkälkoski, Viikin arvoniitty, Käpylä Rauninkallio Kartanoiden hoitotyöt: Annalankartanon niittotyö ja talvella tammimetsän hoitotyöt, Pukinmäen kartanon	Oulunkylä Käskynhaltijanti e Käpylä, Koskela, Oulunkylä, Veräjämäki, Pukinmäki, Tapaninvainio, Tuomarinkylä, Torpparinmäki			Työmaaparakki 3 kpl Työkalukontti Doppeli Käsityövälineet Tahko

	niittotyö Purojen hoitotyöt koko Helsingin pienvesialueella				
Viikki	Roska-astioiden tyhjennys ja irtoroskien keruu, haravointi, maisemointi, tyvi- ja runkovesojen poisto. Vieraslajien torjunta. Luontolähtöinen toiminta. Pensaiden alasleikkaus. Talvella lumityöt	Viikinkanta Säynäslahdentie Arboretum Vallila, Kumpula, Toukola, Hermanni, Sörnäinen, Kallio, Pasila, Arabia, Verkatehdas, Merihaka, Vanhakaupunki, Alppiharju, Pornaistenniemi			Työmaaparakki 2kpl Työkalukontti Doppeli Ruohonleikkuri Siimaleikkuri Lehtipuhallin Käsityövälineet
Sibbe	Lehtien haravointi, lehtipuhaltimen käyttö, siimaus, pensaiden alasleikkaus. Puistojen puhtaanapitotyöt, roskikset ja irtoroskat. Talvella lumityöt.	Taivallahti, Et. Hesperiankatu/ Mechelininkatu 36 (Pauligin huvila, väliaikainen) Sibelius-, Hesperian- ja Musiikkitalon puistot Töölönlahti Lapinlahti			Työmaaparakki 3 kpl Työkalukontti 2 kpl Doppeli Käsityövälineet Siimaleikkuri Raivaussaha Lehtipuhallin
Pitsku	Roska-astioiden tyhjennys ja irtoroskien keruu. Siimaus.	Pitäjänmäki Atomitie Pitäjänmäki Haaga Tali Kannelmäki Pajamäki			Työmaaparakki 1 kpl Sosiaalitulat Atomitiellä Doppeli Työvälineet Atomitien varastolta
Savela	Puisto- ja metsätöitä, roskien keruu, siimaus, harvennusta, haravointi, puiden kaato, pensaiden alasleikkaus, näköesteiden poisto, vieraslajienpoisto. Talvella lumitöitä.	Savela Jengipolku Tapanila Viikki Latokartano Jakomäki Pukimäki Suursuo Pihlajamäki			Työmaaparakki 2 kpl Doppeli Käsityövälineet Moottorisaha Raivaussaha 2 kpl Siimaleikkuri 3 kpl

		Pihlajisto Tattarisuo			
Munkka	Seurasaaren puhtaanapito ja grillipaikan puuhoolto, polttopuiden teko, nurmikon leikkuu, haravointi, siimaus, runkovesojen poisto, pienkoneiden huolto, roska-astioiden kunnostusta. Luontolähtöinen toiminta. Talvella lumityöt	Tali Ulvilankuja 6 Seurasaari Munkkivuori Talinranta Meilahti			Työmaaparakki 3 kpl Työkalukontti Doppeli Moottoriajoneuvo John Deere Gator Käsityövälineet Halkomakone Moottorisaha Ruohonleikkuri 3 kpl Siimaleikkuri
Kaisa	Roska-astioiden tyhjennys, roskien keruu, kuorikkeen levitys, oksien keruu, lehtien poisto. Luontolähtöinen toiminta	Kaisaniemenranta Kohteet: Kaisaniemen-, Kirjan-, Liisan-, Säätytalon-, Varsapuistot Meritullinkatu Tervasaari Katajanokka			Työmaaparakki 3 kpl Työkalukontti Doppeli Käsityövälineet
Hertsika	Pakilan työkeskuksen kompostien hoito, puuhakkeen teko. Puistojen puhtaanapitotyöt, nurmikon leikkaus. Vieraslajien poistoa. Talvella lumityöt ja lumenkaatopaikkojen puhtaanapito.	Herttoniemi Majavatie Kohteet: Itä-Helsinki Pakilan työkeskus			Työmaaparakki 5 kpl Työkalukontti Doppeli Avotyötoiminnan oma Transit-pakettiauto Haketin Ruohonleikkuri 5 kpl Puhallin Moottorisaha 1kpl Käsityövälineet
Vuokki	Metsän hoito ja siistintä, risusavotta, vieraslajien poisto, luontolähtöinen toiminta. Uutelan kodan siivous ja pienet huoltotoimenpiteet. Talvella lumityöt	Vuosaari Niinisaarentie			Työmaaparakki 3 kpl Työkalukontti Doppeli Käsityövälineet

Rusa	Metsän hoito ja siistintä, risusavotta, luontolähtöinen toiminta Talvella lumityöt	Ruskeasuo Ratsastie 12 Läntinen Helsinki			Työmaaparakki 2 kpl Työkalukontti Doppeli Käsityövälineet
Roihis	Metsän hoito ja siistintä, risusavotta, vieraslajien poisto, luontolähtöinen toiminta Talvella lumityöt	Roihupelto Viikintie 22 Kohteet: Itä-Helsinki			Työmaaparakki 2 kpl Työkalukontti Doppeli Käsityövälineet